

נייר עמדה בנושא צער בעלי חיים

המודעות הכללית לסוגיית צער בעלי חיים הולכת ועולה עם השנים. בעניין זה, כרוכות אלה באלה סוגיות ערכיות עקרוניות ושאלות מעשיות ביחס למדיניות המעשית שיש לנקוט ביחס לצער בעלי חיים בזיקה לתעשיית המזון מן החי.

רבני "צהר" מבקשים להציג בנייר עמדה זה את נקודת המבט היהודית בשאלת צער בעלי חיים.

המבט היהודי

יחסה של היהדות לשאלת צער בעלי חיים מושתתת על העקרונות הבאים:

1. **אסור לצער בעלי חיים לשווא.** התורה אוסרת לצער בעלי חיים.¹
2. **מותר לצער בעלי חיים לצורך האדם.** התורה מתירה לאדם להשתמש בבעלי חיים לצורך עצמו גם אם על ידי זה נגרם צער לבעל החיים.² לעניין זה, גם צורך ממוני הוא בגדר "צורך לאדם".³
3. **אסור לאדם לצער בעל חיים לצורך לא משמעותי.** על אף מה שאמרנו לעיל, חובה להיזהר מלצער בעלי חיים אם התועלת לאדם קטנה.⁴ על כן, אם התועלת הממונית לאדם מועטה והצער גדול, יש להימנע מלצער את בעל החיים.⁵

לאור העקרונות הללו, יש להשתדל בתעשייה למעט את סבלם של בעלי החיים במידת האפשר, אף אם העלות לתעשייה גדולה מעט. יחד עם זאת, צורכיהם של בני האדם קודמים לצורכיהם של בעלי החיים, ולכן אסור לפגוע בפרנסתם של מגדלי בעלי החיים, וראוי שהמדינה תשתתף במרבית העלות הדרושה כדי להקל מסבלם של בעלי החיים.

הצעות מעשיות

1. יש לחייב כל מי שמקים חווה או לול לגידול בעלי חיים ליצור סביבת גידול משופרת לבעלי החיים.
2. לפעול בהדרגה בתמיכה ממשלתית משמעותית לשיפור מקומות גידול קיימים.
3. לפרסם הוראות בדבר רמת ההקפדה הדרושה למניעת צער בעלי חיים במקומות הגידול למיניהם.

¹ וכן שנפסק בשולחן ערוך, יורה דעה, סימן רעט, סעיף ב.

² תרומת הדשן, סימן קה. וכן פסק הרמ"א, אבן העזר, סימן ה, סעיף יד.

³ וזה לשון חת"ם סופר בעניין זה (חידושים לשבת קנד ע"ב): "דכל שהוא לצורך האדם וכבודו וממונו, ליכא [=אין] משום צער בעלי חיים".

⁴ רמ"א (לעיל, הע' 2), שם, שכתב שאמנם מותר למרוט נוצות של אווזים חיים לצורך עשיית כסות, אבל יש להימנע מזה כיוון שמדובר באכזריות.

⁵ כלשון הרב וואזנר (שבט הלוי, חלק ב, סימן ז): "וגם אי נימא [=אם נאמר] דגדר צעב"ח [=צער בעלי חיים] דאורייתא ממש אין כאן, כיון דעביד [=עושה] סוף לריוח ממון, מכל מקום, עביד [=עושה] כמנהג הגוים, שהם אבירי לבי".